

G‘AFUR G‘ULOM YOSHLARNI KELAJAK HAYOTGA QANDAY CHORLAGAN?

Xurshida Haydarova
TDYU Xususiy huquq fakulteti talabasi
Ilmiy rahbar: **Nodir Ramazonov**

Annotatsiya: *Ushbu maqolada o‘zbek adabiyotining zabardast vakillaridan biri hisoblangan G‘afur G‘ulom ijodining yoshlar hayotidagi o‘rni borasida fikr yuritilgan. Qolaversa, mamlakat yoshlarining kelajagi naqadar ulkan ahamiyat kasb etishi haqidagi ma’lumotlar bilan boyitilgan.*

Kalit so‘zlar: *G‘afur G‘ulom, o‘zbek adabiyoti, she’riyat, jamiyat, vatan kelajagi, mamlakat yoshlari.*

XX asr o‘zbek adabiyotining eng yorqin siymolaridan biri, atoqli shoir va yozuvchi, mohir tarjimon, adabiyotshunos olimlardan biri bu – G‘afur G‘ulom. G‘afur G‘ulom o‘z asarlari bilan yoshlarni nafaqat bilim olishga, vatan ravnaqi va yurt tinchligi-yu, millat kelajagi yo‘lida harakat qilishga, qolaversa, eng zarur bilimlarni egallab, kelajakda o‘z ishining ustasi bo‘lgan mutaxassislar qatorida bo‘lishga chorlaydi. Akademik shoirning ushbu fikrlarini birgina quyidagi she’rida ham ko‘rish mumkin:

She’rdir, lirika, balki oddiy til –
Xalqlarning tillari bir xil emas, bil!
Diplomat bo‘larsan, shu bukun, endi,
Bilib qo‘yki, seni Vatan kutadi!
Fanlar ko‘p, fanlar bor, o‘rganishga – kuch
Yerda yur, suvda suz, osmon uzra uch.
Hammasida a’lo barchadan oldin,
Bilib qo‘yki, seni Vatan kutadi!

Taniqli shoirning ushbu she’rini o‘qir ekanmiz, beixtiyor ilm olishga undovining guvohi bo‘lamiz. Chunki, yozuvchining bolalik yillari ulug‘ vatan urushi yillariga to‘g‘ri kelganligi, ota-onasidan erta yetim qolganligi tufayli ham hayotda juda ko‘p qiyinchiliklar bilan yuzlashishiga qaramay, bilim olishdan to‘xtamaganligi ko‘pchiligimiz uchun yaxshigina ibrat namunasidir. G‘afur G‘ulomga o‘zbek fani va madaniyati rivojiga qo‘shgan ulkan hissassi inobatga olinib, 1943-yili akademik unvoni ham berilgan. Shu bilan bir qatorda adibning mashhur davlat mukofotlarini qo‘lga kiritganligini ham ta’kidlash lozim. Ular qatorida 1963-yilda sazovor bo‘lgan “O‘zbekiston xalq shoiri” unvonini alohida o‘rin egallaydi. Shuningdek, mustaqillikka erishganimizdan so‘ng adibning ijodi yanada keng targ‘ib qilinib, 2000-yilda „Buyuk xizmatlari uchun“ ordeni berilgan.

Yozuvchining asarlarida yana shuni kuzatish mumkinki, yetuk kadr yoki yaxshi mutaxassis bo‘lish uchun faqat bilimli bo‘lishning o‘zi yetarli emasligi ta’kidlangan. Ya’ni o‘zbek xalqiga xos tarbiya va axloqiy qadryatlar ulug‘langan asarlari bugungacha ham o‘z

ta'sirini yo'qotmagani hech kimga sir emas. Zero, birinchi prezidentimiz Islom Abdug'anivech Karimov ta'kidlaganlaridek: „Bu sharqona qarash, sharqona tarbiya natijasida ko'pchilik erisholmagan ishlarni qilishimiz mumkin“.

Akademik shoir o'zining "Alkogol" she'ri orqali ham kelajak bunyodkori bo'lgan biz yoshlarni sog'lom hayotga, sog'lom kelajakka chorlayotganligini ko'rishimiz mumkin.

Alkogolizm – yov, unga o'lim,

U ulug' tempalar oldida chalchiq suv – g'ov.

Har besh qadamda, bir kayf .

Hey, sen, jamiyat !

Senga kuchlar hayf bo'lsa faqat:

Besh zarb sakkizni qirq – pivnoy laryoqni yiq.

Partiya shiori qalqib borliqqa,

Hammamiz hammamiz ommaviy hushyorlikka!!!

Darhaqiqat, bugun minglab yoshlar alkogol mahsulotlariga mukkasidan ketib, o'z kelajaklarini o'zlari barbod qilayotganliklari hech kimga sir emas. Bugun butun dunyo aynan shu kabi illatlarga qarshi kurashmoqda. Chunki, alkogolizm odam organizmidagi barcha sistemalar va a'zolar faoliyatiga putur yetkazadi. Jumladan, inson ongiga juda qattiq salbiy ta'sir qilib erkin fikrlay olish qobiliyatini susaytiradi. Natijada bu kabi shaxslarni boshqarish juda oson bo'ladi. Agar gap butun bir millat farzandlari sog'lom kelajagi haqida gap ketganda buning zalvori ikki hissa ortishi hech kimga sir emas. Yozuvchi o'zining birgina ushbu she'ri oqali ham butun bir kelajagini hech qanday hadiklarsiz barpo etish uchun yurtdosh sifatida yaxshigina maslahatlar beradi. Zero, yosh avlodning ruhiy va jismoniy tarafdin sog'lom bo'lishi yurt ravnaqi va millat kelajagi uchun eng muhim jihatlardan biri. Yozuvchi nafaqat jismonan sog'lom balki, ma'nan yetuk kadrlar har doim qadrlanishi va buning uchun yoshlar kerakli bilim va ko'nikmalarni o'z vaqtida egallashi lozim ekanligini o'zini "Avval o'qi" she'ri orqali ham yoritib bergan:

Shunchalar o'qiysan, bir emas bir kun

Ilmingga bu kungi dono qolur lol,

Onang oq sutini, otang mehnatin

Bilimdon boshingga bag'ishlar halol.

G'afur G'ulom asarlari bilan tanishar ekanmiz, ularda nafaqat axloqiy fazilatlar, balki, ular orasida kitobxonga adolatparvarlik, ilm olishga bo'lgan intilish, o'zbek o'g'lonlariga xos mardlik va jasorat kabi tuyg'ularini singdirishga harakat qilingan jihatlarga ham ko'zimiz tushadi. Jumladan, yozuvchining "Yodgor" qissasida bu holatlarni ko'proq kuzatamiz. Shuningdek, asarda oila deb atalmish muqaddas dargohning qadri, farzanddek, bebaho ne'matning bu hayotdagi ahamiyati borasida ham yetarlicha tushunchaga ega bo'lamiz. Ta'kidlash joizki, asarda o'zbek xalqiga xos bolalarga bo'lgan mehr xislatlari to'la to'kis bayon qilingan. Balki, shular sabab ham hali hanuz kitobxonlar qo'lidan tushmaydi. Asarlari nafaqat o'zbek kitobxonlari balki, bugun dunyoning boshqa chekkalarida o'z tillarida mutolaa qilayotgan kitobxonlarning ham borligi hech kimga sir emas. Zero, dunyo suyar shoir G'afur G'ulomni...

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. <https://arboblar.uz/uz/people/gafur-gulyam>
2. G‘afur G‘ulom . Tanlangan asarlar. Nazm va nasr. G‘afur G‘ulom nomidagi nashriyot-matbaa ijodiy uyi- 2016.
3. G‘G‘ulom. Asarlar (10 tomlik).-T.: “Adabiyot va san’at”, 1-3-tomlar, 1972.
4. G‘afur G‘ulom “Yodgor”. Adabiyot va san’at nashryoti , 1983.
5. G‘afur G‘ulom. Tanlangan asarlar. G‘afur G‘ulom nomidagi nashriyot-matbaa ijodiy uyi- 2021.